

Eén procent hogere verteringscoëfficiënt levert een kwart kilo melk

Verteerbaarheid grasrassen

Vanaf 2003 heeft Euro Grass onderzoek gedaan om de energiewaarde van gras te verhogen. Een betere verteerbaarheid blijkt de sleutel. Via veredeling is een ras ontstaan met een drie procent hogere verteringscoëfficiënt, wat zorgt voor meer melk.

tekst Florus Pellikaan

Bij de rassenkeuze van mais zijn de indexen voor zetmeel en verteerbaarheid vaak het eerste criterium. Hoe anders is het bij grasrassen, waarvan helemaal geen voederwaarden bekend zijn. Op de rassenlijst staan alleen de eigenschappen gemiddelde doorschietdatum, standvastigheid, wintervastheid, resistentie tegen kroonroest en de drogestofopbrengst.

‘Voor veel veehouders is gras gewoon gras. Er zit volgens hen niet veel verschil in. Gras heeft een imagoprobleem en is niet sexy’, stelt Jeroen Giesen, productmanager internationaal bij Euro Grass. ‘Wij willen de waarde van gras in het rantsoen verhogen en veehouders ervan overtuigen dat gras een bijdrage kan le-

veren aan de energiewaarde binnen het rantsoen. Vanuit dat oogpunt hebben we vanaf 2003 veel onderzoek gedaan naar de inhoudsstoffen en verteerbaarheid van gras en daar vervolgens als enige aanbieder van graszaad ook op veredeld.’

Vem-winst door betere vertering

De hoeveelheid energie die omgezet kan worden in melk wordt aangeduid in vem. Deze netto-energiewaarde is het resultaat van een verteringsproces met veel omzettingen, dat een voedermiddel doorloopt. Dit proces gaat gepaard met verliezen in de vorm van mest, methaan, urine en warmte. ‘De verliespost mest is afhankelijk van de verteerbaarheid van

de organische stof’, vertelt Judith Oerlemans, onderzoeker bij Euro Grass. ‘Op dit punt is binnen het proces van de energie-omzettingen de grootste spreiding en dus de meeste winst te halen.’

Daarnaast stelt Oerlemans dat van alle chemische eigenschappen in vers gras de verteringscoëfficiënt het sterkst gecorreleerd is aan de vem-waarde (zie tabel 1). ‘Daarom hebben wij ons op de verteerbaarheid gefocust om winst te boeken in de energiewaarde en de potentiële melkproductie van de koe. Een hogere verteerbaarheid maakt het gras bovendien minder traag. Dat verhoogt vervolgens de opname en de penswerking, mits het rantsoen in verhouding is.’

Volgens Oerlemans hebben wetenschappelijke studies, gepubliceerd in het tijdschrift Journal of Dairy Science, aangetoond dat een één procent hogere verteerbaarheid van vers gras de melkproductie met een kwart kilogram per koe per dag verhoogt. Met die wetenschap in het achterhoofd heeft Euro Grass de afgelopen jaren op de verteerbaarheid van gras veredeld en vanaf dit najaar is het tetraploïde Engels raaigras Aston Energy beschikbaar. Het is het

component	spread in vers gras	correlatie met vem
ruw eiwit	11,3-21,2% ds	0,35
ruw as	8,0-12,2% ds	0,07
suiker	11,2-21,4% ds	0,20
NDF	45,6-57,0% ds	-0,44
ruw vet	2,4-3,3% ds	0,62
VC-OS	75,3-85,5% os	0,90

Tabel 1 – Correlatie tussen chemische componenten vers gras en vem-waarde

eerste grasras dat Euro Grass voorziet van het predicaat Milk Index, dat speciaal in het leven is geroepen voor grasrassen die zich onderscheiden door een wezenlijk hogere verteringscoëfficiënt en daardoor een hogere energiewaarde.

Op de eigen testlocatie in Ven-Zelderheide lag de gemiddelde vem-waarde van Aston Energy over alle snedes bijna 30 vem hoger dan het gemiddelde van alle 25 in deze jaargang geteste grasrassen. ‘Daarnaast is het ras getest en opgenomen in de onafhankelijke rassenlijst in Engeland, waar de vertering wel als een van de criteria geldt’, vertelt Jeroen Giesen. ‘Aston Energy is daar in de zogenoemde ‘D-value’ koploper en staat drie procent boven het gemiddelde.’

De metingen aan vers gras blijken ook een goede voorspeller voor de verteerbaarheid van kuilgras. Via een uitgebreide proef van Euro Grass bleek de correlatie 0,66.

Meer melk en eiwit

Agerland is de eerste grootafnemer die het ras Aston Energy in een van haar eigen mengsels gebruikt. Het mengsel Multigras Ditetra Pro bevat twintig procent graszaad van het ras Aston Energy en verder drie andere rassen die een iets bovengemiddelde verteringscoëfficiënt hebben. Daarnaast kunnen veehouders

ook zelf een mengsel met Aston Energy samenstellen via Mengsel op Maat van Euro Grass.

‘Wij denken dat de stap die Euro Grass heeft gezet met het in kaart brengen en veredelen op vertering en energiewaarde een doorbraak is in de grasgenetica’, stelt Mark de Beer, ruwvoerspecialist bij Agerland. ‘We hebben het effect van een hogere verteringscoëfficiënt op de productie gemeten via MelkNavigator. Dit computerprogramma wordt door ons zusterbedrijf Cehave Landbouwbelang Voeders gebruikt om de melk- en vetproductie van de koeien aan de hand van het rantsoen te voorspellen.’ Uit de gegevens van 7000 door Blgg onderzochte kuilen heeft Agerland twee groepen van elk 100 tot 200 kuilen samengesteld die een onderling verschil in verteringscoëfficiënt hadden van twee punten. Met de gemiddelden van deze twee groepen kuilen zijn er twee rantsoenen berekend met gras en mais in de verhouding half/half. ‘Hierdoor was het verschil in verteringscoëfficiënt in het rantsoen dus 1 procent. De MelkNavigator berekende dat dit zorgt voor 0,25 kilogram melk en 0,016% eiwit per koe per dag meer. Bij de huidige melkprijs zorgt dat voor een bedrijf met 100 koeien en een gemiddelde productie van 9000 kilogram voor bijna 2450 euro extra melkgeld op jaarbasis.’ Euro Grass werkt op dit moment verder aan het ontwikkelen van meer grasrassen met een hoge verteerbaarheid. ‘Binnen twee jaar verwachten we nog minimaal een ras op de markt te brengen dat het predicaat Milk Index zal krijgen’, voorspelt Oerlemans. ‘Het is dan op termijn ook mogelijk om een mengsel samen te stellen dat alleen uit grasrassen bestaat met een ver boven gemiddelde vertering en energiewaarde.’

Voor in zuivelkringen is het overlijden van **Evert Meilink** hard aangekomen. Want de melkveehouder uit het Overijsselse Ane was in het laatste deel van zijn bestuurlijke leven vooral actief als voorzitter van de noordoostelijke zuivelorganisatie. Nadat hij jarenlang commissaris van Coberco was geweest, werd hij in 1988 voorzitter.

Dat was het moment om afscheid te nemen als bestuurder van de rundveeveverbetering, al bleef hij vanaf de zijlijn – op het gebied van de Gezondheidsdienst voor Dieren en het melkonderzoek – toch nauwe contacten onderhouden.

Evert Meilink was een bestuurder in hart en nieren. Eerst in het eigen Overijssel natuurlijk, waar hij de kleine organisaties aanzette tot pro-

Evert Meilink

vinciale bundeling. Het lag zeer voor de hand dat hij ook werd geroepen voorzitter te worden van het Drents-Overijsselse verbond, dat jaarlijks de keuringen in Ommen organiseerde en de export van jonge koeien stimuleerde. Tien jaar lang was hij bovendien lid van het stamboek NRS, de laatste zes jaar als vicevoorzitter naast Jan Leenheer.

Toen in 1984 het nieuwe NRS ontstond werd Meilink ook daar lid van het dagelijks bestuur en vicevoorzitter. De landelijke bundeling van veeverbeteringstaken (tot CR Delta in 1998) juichte hij nog eens toe tijdens zijn inleiding (als zuivelman) eind 1995 voor de NRS-vergadering. Toen voorspelde hij ook al de afbouw van het quotumsysteem. Meilink was een geboren spreker, die – zo vertelde hij eens – zijn mooie zinnen ‘s ochtends oefende in de melkput. Hij was al enige tijd ziek, voor hij onlangs op 71-jarige leeftijd overleed.

Gras- & Maismanifestatie op 8 september

Tijdens de Gras- & Maismanifestatie, die op 8 september plaatsvindt op het terrein van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) in Vredepeel, is het grasras Aston Energy op een proefveld te bekijken. Op de manifestatie, die georganiseerd wordt door Agerland en PPO, worden ook de huidige en potentiële topmaisrassen gedemonstreerd. Daarnaast is er een cursus beoordeling van de afrijping van mais te volgen. Ook zijn er demo's aangelegd met verschillende bemestingstechnieken en vanggewassen en is er informatie over de mogelijkheden van het telen van ei-

witgewassen in Nederland. De Gras & Maismanifestatie vindt plaats van 9.00 tot 16.30 uur aan de Vredeweg 1c in Vredepeel.

